

Església de Santa Creu de la Plana

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Al nucli de Sant Joan d'Oló, sector sud-oest del terme municipal
Emplaçament: Ctra. local a St Joan d'Oló, 600 m abans d'arribar al nucli de St Joan, vora la masia de la Plana
Alçada: 536

Coordenades:

Latitud: 41.84942
Longitud: 2.01182
UTM Est (X): 417968
UTM Nord (Y): 4633530

Classificació

Número de fitxa: 08258-88
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Segle: XII-XVIII
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Restaurada el 2019
Protecció: Inexistent
Número inventari: Sí: IPA 17188
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Cultural
Titularitat: Privada
Titular: Fundació La Plana
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 20/12/2019 - 01:00

Descripció

Església romànica (del segle XII) emplaçada prop del mas de la Plana, que forma part del nucli de Sant Joan d'Oló. És una construcció senzilla i austera però elegant i ben proporcionada que ha conservat plenament la tipologia romànica originària, tot i que als segles XVII-XVIII s'hi van fer lleus reformes. Consta d'una sola nau amb absis semi-circular orientat a llevant. Els murs són llisos i sense cap mena d'ornamentació. Al centre de l'absis té una finestreta de doble esqueixada acabada amb arc de mig punt. El portal és a la banda de ponent. Aquest mur, que té una finestra en forma de creu llatina, és rematat amb un campanar d'espadanya d'una sola obertura. El mur tester, a la banda oposada, sobresurt per sobre de la teulada i és coronat amb una petita creu de pedra. El mur de migdia té una petita finestra amb arc de mig punt, així com una porta que es va obrir en les obres dels segles XVII-XVIII. En aquesta època també es va construir el contrafort lateral, motivat per una esquerda a la façana.

En la recent restauració l'interior ha quedat molt ben endreçat, amb les parets a pedra vista. L'altar s'ha traslladat a la part exterior de l'entrada i permet fer-hi cerimònies de culte divers. Així mateix, en aquesta zona davantera hi trobem un element commemoratiu funerari contemporani, d'estil orientaltzant i amb un gran quars. La intenció és que aquest continuï sent un espai sagrat viu i obert a tothom.

Observacions:

Informació oral proporcionada per Josep Llobet, dels Amics de l'Art Romànic del Bages

Història

Aquesta església es troba dins de la parròquia de Sant Joan d'Oló i no va passar de capella rural. Apareix citada el 1081 com a Santa Creu de Sant Joan d'Oló. Hom suposava (PLADEVALL, 1991: 210) que al voltant de l'església hi podia haver una "sagrera de Santa Creu" que està documentada el 1166, però notícies més recents semblen indicar que aquesta sagrera es trobaria al raval de Santa Eulàlia.

L'any 1175 els senyors del terme del castell d'Oló, Pere d'Oló i la seva muller Dolça, van fer un primer llegat pietós en el seu testament a l'església de la Santa Creu. També se'n fa esment en documents de l'arxiu de Sant Joan d'Oló els anys 1413 i 1512. Així mateix, durant el segle XV surt esmentada una família cognominada de Santa Creu, que devia tenir el seu mas prop de la capella. Al segle XVII, en construir-se la nova església parroquial de Sant Joan d'Oló en un emplaçament molt proper, l'església de la Santa Creu s'anà eclipsant. Tot i això, entre els segles XVII-XVIII s'hi van fer reformes, que van consistir a sobrealçar la nau uns 80 cm per construir-hi una volta, es va cegar la finestra de l'absis, es va tancar la porta originària i se'n va obrir una de nova al mur de migdia, i els murs es van revestir amb argamassa, de manera que el parament gairebé no era visible.

Ja al segle XIX, l'església fou profanada durant la Guerra Civil de 1936. Aleshores va quedar sense culte i es va destinar a paller, però va sofrir poques modificacions. A finals de 1989 s'inicià el procés de restauració per part de la Diputació de Barcelona i la Fundació ESICO, que aleshores n'era la propietària. S'hi va fer una fonamentació nova, consistent en uns "sabata" de formigó, es repassà la teulada, es tirà a terra la volta enguixada construïda al segle XVII i es va tornar a obrir la finestra de l'absis i la porta originària. El 2002 la propietat passà a la Fundació la Plana, una organització que ja estava instal·lada a la masia des de 1986 i que organitza activitats pioneres en camps molt diversos. El 2018 i 19 aquesta fundació ha finançat una nova restauració de l'església. La direcció de l'obra ha anat a càrrec de l'arquitecte local Guillem Sala Güell, amb la participació dels Amics de l'Art Romànic del Bages. L'actuació ha consistit principalment en fer una teulada nova, un nou paviment i trobar una nova campana per a l'espadanya. També s'ha portat a terme una excavació arqueològica en el perímetre exterior, que ha resultat negativa, i s'han realitzat sondejos en l'enguixat de l'absis per determinar si conservaven restes de pintures romàniques,

amb un resultat també negatiu. L'església ha quedat com una sala d'actes que permet també la realització de cerimònies de cultes diversos.

Bibliografia

- BENET, Albert; JUNYENT, Francesc; MAZCUÑAN, Alexandre (1984). "Santa Creu de la Plana", Catalunya Romànica, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, p. 390-391.
- CANAMASSES GÜELL, Josep (2019). "Restauració de Santa Creu de la Plana", Amics de l'Art Romànic del Bages, el Butlletí, núm. 189 (maig-agost, 2019), p. 3-4.
- FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 210.
- FREIXA, Iluís (1978). Esglésies parroquials i capelles del municipi d'Oló. (amb aportacions de Mn. Antoni Pladevall, Josep Galobart i Jaume Sala).
- OLAÑETA MOLINA, Juan Antonio (2014). "Iglesia de Santa Creu de la Plana", Enciclopedia del Románico en Barcelona (vol. II). Fundación Santa Maria La Real; Centro de Estudios del Románico, Palencia, p. 1067-1068.
- PLADEVALL, Antoni (1973). "Capelles i Santuaris del bisbat de Vic. Santa Creu de la Plana, de Sant Joan d'Oló", Full Diocesà, núm. 3223, Vic 21 de gener de 1973.

